

בגיליון השבוע

דבר המערכת // מדוע נכפה על ישראל הר כגיגית? **עולם חסד יבנה** // 'שו"ת' בסוגיית הדיור ו'חיתון ילדים'
תורת חסד // מידתו הייחודית של משה רבינו **תשועה ברוב יועץ** // 'ולשך הבנות' - נושא חדש ומעניין
מעשי חסד // הטלית שהצילה את החתונה

דבר המערכת

אגרא דהתרגשותא - קביעותא

הייתה זו שעתם היפה והמרוממת ביותר של כלל ישראל. כאיש אחד בלב אחד הם עמדו בתחתית ההר, מטוהרים, מקודשים, מרוממים, לאחר תהליך ארוך של זיכוך אחר זיכוך, עליה משער לשער, ממדרגה למדרגה, חמישים ימי ספירה ושלושת ימי הגבלה, לאחר שהכריזו בלב מלא וגדוש אהבה: כל אשר דיבר השם נעשה ונשמע, רצוננו לראות את מלכנו!

שישים ריבוא מלאכי מרום ירדו מן השמים וקשרו על ראש כל אחד ואחד מישראל שני כתרים, וכל כולם היו נכונים ומזומנים, בלי שום תנאי, לבוא בברית יחד, תחת החופה עם מלך מלכי המלכים שבחר אותם מכל עם ונתן להם את תורתו.

היקום כולו דמם ביראת כבוד לעומת הרגעים המרטיטים, מלאי ההוד, גדושי האהבה והחיבה והקרבה עד אין קץ.

ודווקא אז, בשיא המעמד, בפסגת המעלה, כפה עליהם הקב"ה הר כגיגית ואמר להם: אם אתם מקבלים

המשך בעמוד הבא

תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

פתחנו בפרק הקודם בבירור תחילת דרכו של משה רבינו, הדרך שמחמתה בחר בו הקב"ה להיות מנהיגן של ישראל, כשתיאור תחילת הנהגתו בספרי הראשונים, מלמד על מעלת 'נושא בעול עם חבריו' שבה התייחד משה רבינו.

ביום הראשון שבו יצא משה רבינו מארמונו של פרעה מלך מצרים, נתן את עינו וליבו על צרתן של אחיו, כשבאותו יום ראה איש מצרי מכה איש עברי. משה רבינו בראותו זאת, לא שתק ועמד מן הצד, אלא תבע את כבודו של אחיו, הכה את המצרי וטמן אותו בחול.

במעשה זה, הראה משה רבינו את הדאגה שלו לעמו, כנגד המצרים המשעבדים אותם.

משה רבינו דואג לצדק בעולם

למחרת, ביום השני שיצא משה מהארמון, הוא ראה שני אנשים עברים ניצים. כאן כבר לכאורה, רגש הדאגה היה אמור להיות קטן יותר, שהרי זו מריבה 'פנימית', שיכול היה משה רבינו לומר לעצמו: אין לי עסק במה שיש ביניהם. אבל גם כאן משה רבינו מתערב ומפסיק את המריבה, כשבמעשה זה הוא מוכיח על הדאגה שלו לצדק בעולם, ולא רק לעם שלו כנגד עם אחר, אלא גם כשצריך להוכיח עברי 'משלנו'.

מחמת מעשים אלו נאלץ משה רבינו לברוח למדין, לאחר שדתן ואבירם מסרו אותו לפרעה. בשעה שנכנס למדין, מיד הוא מושיט עזרה לבנות יתרו, ולא נמנע מכך לאחר שנכח שהוא מפסיד מהדאגה שלו, אלא גם אז הוא דואג לצדק אף במקומות שאינם שייכים אליו כלל.

המעשה הבא שממנו נלקח משה רבינו להנהגת עם ישראל, הוא המעשה באותו גדי שברח מהצאן שרעה משה רבינו. משה רבינו רדף אחריו ומצאו שותה מהמעייין, וכשהבין מדוע ברח הטלה, נטלו על כתיפו והחזירו למקומו ברחמים (מדרש רבה שמות ב ב).

המשך בעמוד הבא

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל

Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניית לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

התורה מוטב, ואם לאו - שם תהא קבורתכם.

שואלים הכל: לשם מה היתה נחוצה הכפייה הזו באותו מעמד? הלא כל העם כולו נכון היה מרצונו הטוב לעשות ככל שיצטווה ללא תנאי ופקפוק. הם הרי ענו ואמרו בפה מלא ובנפש חפצה שיעשו וישמעו, מבלי שאפילו יבדקו את המקח. היש לך נאמנות גדולה מזו? למה 'להרוס' כביכול את המעמד האדיר הזה באיום שלכאורה כלל לא היה בו צורך?

כך מקשים התוספות (שבת פח) בקצרה: "כפה עליהן הר כגיגית - ואע"פ שכבר הקדימו נעשה לנשמע?" ומתרצים: "שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצתה נשמתן" עכ"ל.

ומבואר בדבריהם, שאע"פ שבתחילה רצו ושמחו בקבלת התורה, אך היה צורך להוציא זאת מיד מהכח אל הפועל, משום שאם היו מחכים קצת, היה חשש שיחזרו בהם.

ונראה ללמוד מכך יסוד גדול:

הרגשות - טבען לשקוע. יחלפו יום יומיים, שנה שנתיים, מקסימום דור דורותיים, ופעילות הלב ישובו לקצבן הרגיל, הסערות תשכנה, ההתפעמות תימוג, ואז: עם מה נישאר ביד?

החכמה היא, דווקא כשהדברים לוחים, כאשר הלבבות פתוחים והרגשות שולטים - להטיל עוגנים. לקבע מעשים. לתרגם את המתחולל בנפש הגועשת לעובדות בשטח. לשתול את הרגש ולהצמיח ממנו עץ עושה פרי. [וכדברי רש"י על הפסוק "אם תעירו ואם תעוררו את האהבה עד שתחפץ" - "בכל עוד שהיא תקועה בלבי והיא חפץ ליי", כלומר שיש לנצל את רגעי ההתעוררות שהאהבה תקועה בלב והיא חפץ לנו. ויעויין בספר 'האמונה והבטחון' המיוחס לרמב"ן שפירש פסוק זה, שכשמגיע לאדם איזה התעוררות של יראה ואהבה לבורא ברוך הוא, אזי תיכף ומיד יראה לעשות לה כלי - להכיל את אהבת ה'. כי 'חפץ' - לשון 'כלי', והכלי הוא - קיום איזה מצווה וקבלה חדשה].

המשך בעמוד הבא

מעשה זה, היה המעשה האחרון מבין המעשים המוזכרים על משה רבינו בתחילת דרכו, ובו הוכיח כי הדאגה שלו היא לכל נברא ונברא. לאחר מעשה זה אמר לו הקב"ה: 'יש לך רחמים לנהוג צאנו של בשר ודם, כך חייך אתה תרעה צאני ישראל'.

המשותף לכל מעשיו והנהגותיו של משה רבינו

כאמור, בהתבוננות ניתן להבחין במשותף לכל המעשים הללו, והוא שכולם מלמדים על מעלת נושא בעול עם חברו, שבה הגיע משה רבינו לשלימות, ולדברי הראשונים היא זו שעשתה אותו ראוי להנהיג את כלל ישראל.

כמה יש ללמוד מכך, על החשיבות הרבה שבדאגה לכל יחיד וציבור שצריכים סיוע. ולא רק סיוע שבמעשה, אלא כמה חשוב לתת את הלב ואת העיניים, להיות שותף לצער וגם לשמחה של אחרים. אלו הם המעשים המיוחדים שבהם נמדד אדם גדול, וכך ראינו בכל הדורות את גדולי ישראל, שמתוך רום גדולתם מצאו את הזמן ואת הסבלנות לכל יהודי.

ניתן גם להאזין מידי יום לשיעור היומי הנמסר בהיכל ישיבת "באר התורה" לאחר תפילת שחרית, ובו מסרים חינוכיים מפרשת השבוע. מספר הטלפון: 2 > 1 > 077-314-1174

עולם חסד יבנה

במה של כבוד ליחזמות ולפתרונות למצוקת הדיור

בתקופה האחרונה עסקנו במדור זה בנושא הפריפריה. השתדלנו להביא מידע עדכני ככל שידינו השיגה, על המצב הרוחני והגשמי שבערי הפריפריה, לטובת כלל הציבור.

נושא זה עורר הדים, כאשר למערכת הגיעו מכתבים רבים שהציגו דעות שונות ומגוונות בנושא המגורים בפריפריה ובכלל, בסוגיית השאת הילדים ורכישת הדירות.

לאור חשיבות העניין למרביתו המוחלט של הציבור, ראינו לנכון לפנות ולשמוע דעת תורה. פנינו לנשיא הגמ"ח, ראש ישיבת באר התורה הגאון רבי גבריאל יוסף לוי, שנאות לענות לנו על מספר שאלות חשובות בנושא נכבד זה. בשבועות הקרובים נפרוס את השאלות והתשובות שהתקבלו, בצורת 'שו"ת'.

כהקדמה לעצם הנושא אמר לנו ראש הישיבה שליט"א, כי צריך לדעת שבנושא של בחירת מקום מגורים, לא יכולה להיות הוראה כללית השווה לכל נפש, אלא כל אחד ואחד צריך לעשות לעצמו רב שיורה לו את הדרך הראויה עבורו, וכמו שאמרו חז"ל (אבות א טז): 'עשה לך רב והסתלק מן הספק'.

העדיפות היא לפנות אל רב שמכיר את השואל באופן אישי. זה יכול להיות ראש הישיבה שלו או רב הקהילה, וחשוב שיהיה אדם שיש לו מסורת מגדולי ישראל כיצד לגשת לשאלה זו. ידוע ומפורסם, שאחד ניגש לרשכבה"ג מרן רה"י הגראי"ל שטיינמן צוק"ל, והתייעץ עמו

המשך בעמוד הבא

אחרת, הרגשות כולם יותירו אחריהם מאומה.

כל אחד מכיר את התחושה הזו שתוקפת אותנו מדי פעם, תחושת התרגשות גואה שמציפה את כל ישותנו, ורצון עז ויוקד להשתנות, להיות טובים יותר. זה יכול להתרחש בזמן גורלי בחיים, או באירוע גדול. בזמן מסוגל, או בתקופה קשה. לאחר שמיעת דרשה נוקבת, או לאחר קריאת מאמר מטלטל. ובעוד כל מיני זמנים מסוגלים.

דוגמא טובה לזה, ההקפדה מגיל קטן מאד לערוך מסיבות וחגיגות לכל דבר שבקדושה, בהתחלת המצוה או בסיומה. מסיבת חומש, מסיבת סידור, סיום מסכת, חגיגות הבר מצוה, ורק לפני כמה שבועות התקיימו בכל אתר חגיגות סיום הש"ס ללומדי הדף היומי, כאשר רבבות רבבות מעם ישראל אשר אינם זוכים לחבוש את ספסלי בית המדרש מבוקר עד ליל, התרגשו והתלהבו ובקשו להיות חלק בדבר האדיר הזה, בסיום הש"ס הבא...

מדוע יש צורך בכל החגיגות הללו?

התשובה היא, שבשביל להתמיד בלימוד התורה, בשביל לקיים את המצוות בהתלהבות לאורך זמן, צריך קבלה חזקה. קבלת עול. וכשאנו חוגגים ושמחים ומתרגשים, וחווים את שמחת המצוה, הדבר גורם לחיזוק ולהתעלות ולקבלת עול המצוות ולימוד התורה.

אבל, זה לא מספיק. כולנו נערים היינו וגם זקננו, ואנו יודעים היטב כי ההתרגשות הזו תחלוף כלעומת שבאה. אין מה לעשות, גזירה על ההתרגשות שתתפוגג מן הלב.

החכמה היא - לעגן את ההתרגשות ולתרגמה למעשים בשטח. לא לחכות עם זה, אלא בזמן שהלב בוער - דווקא אז, לכפות על עצמינו לקחת משהו שיצמד איתנו הלאה בחיים.

לא אחת אנו מתרגשים ממקרה, רוצים לעזור, רוצים לתת, רוצים לעשות טוב. החכמה היא - לעגן את מעשי החסד שלנו בשגרת החיים, ולהפוך אותם לחלק מהם. זאת שכרינו בהתרגשותינו...

בנושא גובה ההתחייבות לנישואי בתו, וענה לו מרן הגראי"ל שהוא צריך להתחייב על סכום גבוה מאד עבור נישואיה, ומאיך אברך אחר קיבל תשובה שלא להתחייב מעבר ליכולותיו. והסיבה לכך כאמור, לפי שאין בזה תשובה כללית המתאימה לכולם כאחד, אלא יש הבדל בין שואל לשואל, ומרן זצוק"ל ראה שהראשון יכול לעמוד בזה אך השני לא מסוגל, ולכן כל אחד קיבל תשובה המתאימה לו באופן אישי.

החשיבות הרבה שיש בפנייה לגדולי ישראל, היא מחמת המצב שנראה בשטח, שרבים הם המתחייבים לסכומים גבוהים, אך אינם מצליחים לעמוד בהתחייבויות שלהם, ודבר זה משפיע מאד לרעה על האוירה בבית של הזוג הצעיר, ואצ"ל בבית ההורים עצמם. ידועים הדברים, על מעטים בשולי המחנה, שמסרו 'מודעה' לפני שהתחייבו, שאין להתחייבותם תוקף וכי הם לא מתכוונים לעמוד בה, כשלאחר מכן הגיע כצפוי הנידון לדין תורה, שם טענו לזכותם שבוודאי יש בזה 'אומדנא דמוכח' שהם לא התכוונו להתחייב דבר שאין ביכולתם להשיג. את עגמת הנפש הרבה והאוירה העכורה במשפחה זו בעקבות כך - אפשר לתאר בנקל.

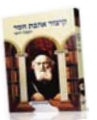
ישנם גם אנשים רבים שהצליחו לבסוף לשלם את מלוא הסכומים עליהם התחייבו, אבל בדרך הם הרסו לעצמם את החיים פשוטו כמשמעו. רח"ל יש מהם שהגיעו לאסונות הי"י, וקיבלו התקפי לב ואירועים מוחיים לאחר שלא הצליחו לעמוד בלחץ הגדול.

למרות שהמקרים הללו לא שכיחים כל כך, עדיין אי אפשר למחות אותם בהינף יד, וכמו שראינו שחז"ל (שבת ס.). גזרו על סנדל המסומר מחמת מעשה אחד שהביא למיתה, ולכן צריך לגשת לשאלה הזו כמו שניגשים לכל סוגיה עמוקה; שאלה זו אינה חמורה פחות מענייני איסור והיתר, וכדאי ללמוד היטב את הסוגיה קודם שניגשים לשאול, ועדיף להעמיק ולעיין בעניין בצורה רצינית ועם חברותא, ורק לאחר מכן לגשת לרב גדול בתורה ובר סמכא. וכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל.

אהבת חסד

תמצית ענייני גמ"ח ע"פ ספר אהבת חסד להח"ח
הרה"ג ר' אשר וסרמן שליט"א, מה"ס 'קיצור אהבת חסד'.
 טל': 03-579-3051 נמסר על דעת שלא להעתיקו ללא רשותו

(א) כסף המופקד אצלו מאנשים אחרים - אין לו רשות להלוותו.

(ב) אמנם, אם קיבל על עצמו שכשיבקש המפקיד ממנו, ישלם לו תיכף - רשאי להלוות מכספי הפיקדון [אם קבלו באופן שאינו צרור וחתום], ואם הוא עושה כך, זהו חסד ויש לו מצוה.

(עפ"י אהבת חסד חלק א פרק א)

מעשי חסד

סיפורי חסד ואהבת הבריות

הטלית יפוש כנפיו עליהם...

תמונת רבי מנחם נחום בחיקו, והתבטא עליו שהגיע למדרגה הרמה ביותר שאדם עשוי להגיע בחסד.

אך רבי מנחם נחום לא היה רק 'בעל חסד'. הוא היה 'גאון בחסד'.

ובכן, רבי מנחם נחום שמע ממנו את פרטי המקרה, על סירובו העיקש של אבי החתן להוביל את בנו מתחת לחופה, ועל צער בתו הכלה המבויתת שממתינה לחופתה והכל תלוי על בלימה.

"טלית לחתן, קנית?" מפתיע הרבי עם שאלה לא צפויה. משנענה בחיוב, הושיט הרבי את ידו אליו ואמר לו: "תקנה לי אותו בקנין גמור". אבי הכלה עשה כמצוותו ולאחר מכן הורה לו הרבי שכאשר ישאל אותו עוד מעט האם יש לו טלית לחתן - ישיב בשלילה.

"כעת לך והזמן את המחותר ותאמר לו כי אני ממתין לך".

כעבור זמן קצר הגיע המחותר, ורבי מנחם נחום ניגש אליו ודיבר על ליבו כי לא ראוי לעכב את השמחה בשביל הכסף. אבל אבי החתן הכעוס אמר כי אינו מעוניין להכניס את בנו למשפחה של שקרנים שלא עומדים בדיבורם, וכי לא יתן שישטו בהם.

פנה רבי מנחם נחום אל אבי הכלה ושאל אותו, האם יש לו לפחות טלית לתת לחתן. וכפי שהורה לו הרבי, ענה אבי הכלה כי אין לו.

"הרב רואה במי מדובר?" נהם המחותר בניצחון, "אפילו טלית הוא לא הביא! מילא הכסף - בשביל כסף לא הייתי מבטל חתונה, אבל הטלית! וכי איך שייך להתחתן בלא טלית? והרי זהו מנהג ישראל..."

אמר לו הרבי: "אם הטלית היא הבעיה, הנה לך טלית חדש ומצויץ כהלכתו", והוציא מחיקו את הטלית שנטל מאבי הכלה קודם לכן.

טענותיו של המחותר נסתתמו, הרי אך הרגע אמר שבשביל הכסף לא יאה לבטל חתונה. הוא נתרצה והסכים לבוא עם בנו אל מתחת לחופה לחיים ולשלום...

זהו מופת של גאונות בחסד - - -

בחצר בית הכנסת המרכזי בהורדנא כבר העמידו את החופה, ראשוני המוזמנים כבר החלו לבוא לאיטם, אבל החתן ומשפחתו - טרם באו. אבי הכלה הסתובב בחוץ כארי בסוגר. הוא עצר בכוח את הדמעות שביקשו לפרוץ מעיניו. הגרוע מכל מתרחש לנגד עיניו.

הכל החל חודשים ספורים לפני כן, כאשר בתו המהוללה באה בקשרי שידוכין עם בחור מופלג ממשפחה חשובה בעיירה. הוא הבטיח להעניק לו נדוניה מכובדת של מאה וחמישים רובל, אולם ככל שנקף הזמן ומועד החתונה התקרב, התברר לו שלא יצליח להשיג את מלא הסכום שהבטיח.

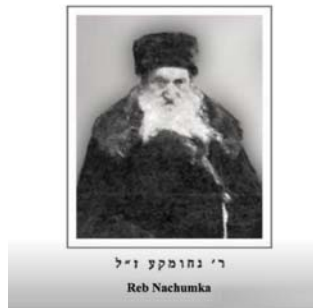
הוא התאמץ מעבר לכוחותיו, הוציא את כל חסכוניותו, השיג כמה הלוואות, ואפילו מכר כמה פריטים מביתו. אולם לאחר כל המאמצים, הצליח להגיע לסך של מאה רובלים ולא יותר. הוא ניסה להבטיח כי ישיג את שאר הסכום בתקופה הקרובה, ובלבד שהדבר לא יעכב את השמחה.

המחותן לא הסכים אפילו לשמוע. הוא רצה שיביא את מלא הסכום כפי שהבטיח, ורק אז יסכים שבנו ייכנס לחופה עם בתו.

וכך הגיע יום החתונה. ההכנות לאירוע התנהלו כרגיל, הטבחים עמלו על הכנת סעודת המצוה, ונערים נמרצים התרוצצו מהכא להתם עם שולחנות ומפות, ספסלים ארוכים ועמודי חופה ועוד כהנה וכהנה תשמישי חתונה מעוטרים ונאים.

המוזמנים כלל לא ידעו ולא שמעו שהאירוע כולו נתון בספק, ושמשפחת החתן 'הטילה וטו' על הגעתם - באם לא תשולם הנדוניה במלואה.

כאשר נוכח אבי הכלה כי הרבה ברירות לא נותרו לו, מיהר לעלות אל מעונו של הרבי הנערץ, הגה"ק רבי מנחם נחום קפלן (שנודע בכינויו 'רבי נחומ'קה הורדנערי') זי"ע, רבו של בעל החפץ חיים זי"ע, שהיה ידוע לא רק כגאון אדיר בכל מכמני תורה, אלא גם כבעל חסד מופלג שאין דומה לו; על שולחנו החזיק את כל נצרכי העיירה וסיפק להם את כל צרכיה, ומסופר שמרנא בעל ה'חפץ חיים' החזיק תדיר את

רבי נחומ'קה ז"ל
Reb Nachumka

תשועה ברוב יועץ

שאלות המופנות אליכם הקוראים לשמוע דעת ועצה

ולשדך הבנות

נושא 'לברכה ולא לקללה' שהועלה במסגרת מדור זה, גרר אחריו תגובות רבות ומעניינות. בחלק מן התגובות, עלה כמתבקש הסיבה שבגינה קיים צורך אצל מרבית הציבור בהלוואות גדולות מאד, והוא נושא נישואי הבנות ורכישת הדירות בעבורן.

נושא זה מעסיק מאד אברכים העומדים בפרק האיש מקדש, ואפילו אברכים צעירים הרבה יותר החוששים לעתיד ומכינים את הקרקע שנים רבות קודם לכן.

הנוהג שהתקבע בקרב הציבור, מטיל את רוב העול על

כתפי הורי הבנות, כשפעמים רבות הורים לכמה בנות מתחייבים על סכומי עתק, שאין להם מושג מהיכן יביאו אותם ואיך הם יעמדו בהתחייבותם.

מאידך, רבים שניגשו לגדולי ישראל עם שאלה זו בפייהם, קיבלו תשובה שעליהם להתחייב לצורך נישואי בנותיהם גם על סכומים שכעת לא מונחים בכיסם, ואף על סכומים שהם הרבה מעבר להשגתם.

ללא ספק, התשובות אינן שוות לכל יחיד ויחיד, אך יחד עם זאת תהיה תועלת גדולה בפרסום התשובות שנשמעו מפייהם של גדולי ישראל.

אנו פונים בזאת, לכל מי ששמע וקיבל בנושא זה מרבותינו מאורי הדורות, שיאיל בטובו וישתף בזה את הציבור. כתבו לנו לדוא"ל: Alon@hagmach.org.il או לדוא"ל: 6428158@gmail.com או לפקס: 02-6428158